6 – TOM 3 – SON / 2022 - YIL / 15 - MART

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI MUSTAQILLIKKA ERISHGANDAN KEYINGI DAVRDAGI MAKTABGACHA TA'LIM. MUSTAQILLIK YILLARIDA MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMIGA YANGICHA YONDASHUV.

Fayzulloyeva Nozima Elmurot qizi

Termiz davlat pedagogika instituti Maktabgacha ta'lim fakulteti talabasi.

Annotatsiya. *Mazkur maqolada O'zbekistonda mustaqillik yillarida uzluksiz ta'lim tizimi taraqqiyotining pedagogik omillari tadqiq etilgan. Ђamlakatimizda ta'lim sohasidagi islohotlar, ta'limga yangicha yondashuv va pedagogik texnologiyalarni joriy etish sabablari aniqlangan.*

Kalit so'zlar: *ta'lim, mustaqillik, maktab, oly ta'lim, shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.*

Mavzu dolzarbligi. Mustaqillik yillarida talim va tarbiya tizimi davlat siyosatining asosiy ustuvor yonalishi darajasiga kotarilgani natijasida mamlakatimizda noyob, uzluksiz talim tizimi barpo etilmoqda. Biz shunday sharoitda zamonaviy, teran fikrlaydigan intellectual va madaniy-estetik qadriyatlarga ozining mukammal bilimi va tajribasi nuqtai nazaridan yondasha oladigan barkamol avlodni tarbiyalashni bosh maqsadimiz deb bilar ekanmiz, buning masuliyatini astoydil his qilish bizning oldimizda turgan ham murakkab, oz ornida sharafli vazifa ekanligini unitmasligimiz talab etiladi. Bolaning xarakterini, tabiati va dunyoqarashini belgilaydigan manaviy mezon va qarashlar-yaxshilik, ezgulik, oliyjanoblik va mehr-oqibat, or-nomus va andisha kabi tushunchalarning poydevori oila sharoitida qaror topishi tabiiydir. Shunday ekan, biz oiladan boshlab bolalarga Vatan oldidagi burchi, ota-ona oldidagi vazifasi, odamiylik fazilatlarini orgatishni etiborga olsak, aynan shu davrda bola qalbida va ongida oiladagi va maktagacha talim muassasasidagi muhit tasirida manaviyatning ilk kurtaklari namoyon bola boshlaydi.

Talimning poydevori qoyiladigan dastlabki bogini hisoblanmish, maktabgacha talimda bola bolani soglom, har tomonlama kamol topib shakllanishi taminlanadi, bolada oqishga intilish hissi uygonadi, uni muntazam talim olishga tayyorgarlik jarayoni amalga oshiriladi. MTT tarbiyalanuvchilarining ongida goyaviy boshliq paydo bolishiga yol qoymaslik, ularni Vatanga muhabbat va sadoqat ruhida tarbiyalash, Vatanimiz taraqqiyotiga hissa qoshadigan barkamol avlodni voyaga yetkazish yolidagi dolzarb vazifalarni amalga oshirish, maktabagacha talim muassasalarida tashkil etilayotgan talim-tarbiya jarayonlarining barcha jabhalarini qamrab olishi zarur bolib, mazkur jarayonda organilayotgan tushunchalarga nisbatan tarbiyalanuvchining qiziqishini shakllantirish va rivojlantirishda ularning faolligini oshirishni taminlash aynan biz pedagoglarning zimmamizdagi muhim vazifa hisoblanadi.

Zero, Prezidentimiz takidlaganlaridek, Talim Ozbekiston xalqi uchun yaratuvchanlik faoliyatini baxsh etadi. Osib kelayotgan yosh avlodning barcha eng

yaxshi imkoniyatlari unda namoyon boladi, uning qobiliyati uzluksiz rivojlanadi, kattalar tajribasidan oziqlanib voyaga yetadi. Pedagogning bilimi, mahorati qizgin mehnati barkamol avlodni tarbiyalashga, ularda faollik, tashabbuskorlik, ijodkorlik kabi hislatlarini va manaviy ongini shakllantirishga qaratilgan. Aynan bugun tarbiyachi-pedagoglaning mustaqil izlanishi va oz ustida tinimsiz ishlashi kechiktirib bolmaydigan talablardan biri ekanligi biz uchun a`yon.

Respublikada maktabgacha ta'lim tizimi bo'yicha qabul qilingan Ilk va maktabgacha yoshdagi bolalar rivojlanishiga qo'yiladigan Davlat talablari, "Ilk qadam" tayanch dasturi bolalarni maktab ta'limiga tayyorlashdek zarur ishni ta'minlaydi. Ya'ni, bu o'rinda maktabgacha ta’lim muassasasi va maktab ishidagi izchillik katta ahamiyat kasb etadi. Bu izchillik ta'lim tizimining barcha bo'g'inlari orqali ta'minlanib, izchillikni amalga oshirishning mavjud imkoniyatlari, ta’lim tizimi va uning tarkibiy va g'oyaviy tuzilishi prinsiplari asosida amalga oshiriladi. Maktabgacha ta'limning maqsad va vazifalari tarbiyaning bolalar yosh xususiyatlari hisobga olingan umumiy maqsad va vazifalaridan kelib chiqib belgilanadi. Bu esa maktabgacha ta'lim muassasasi va maktab o'rtasida izchillikni ta'minlashning asosiy negizi hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim muassasasi va maktabdagi ta’lim-tarbiya vazifa, shakl hamda metodlarining turli yosh bosqichlarida bola shaxsini har tomonlama shakllantirishni amalga oshirish maqsadlarida o'zaro aloqasini qaror toptirish izchillik ifodasi hisoblanadi. Maktabgacha ta'lim muassasasi va maktab izchilligi quyidagi tamoyillarga asoslanadi:

O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligi va uning hududiy bo‘linmalari faoliyatini tashkil etish hamda ularga yuklatilgan vazifalarni amalga oshirishda ko‘maklashish;

ikki oy muddatda O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligi markaziy apparati va hududiy bo‘linmalarining rahbarlik bo‘g‘inlarini vazirlik zimmasiga yuklatilgan vazifalarni bajarishga qodir, chuqur bilim hamda yuqori kasb mahoratiga ega bo‘lgan tajribali va malakali mutaxassislar bilan to‘ldirish;

maktabgacha ta’lim tizimining oliy ma’lumotli kadrlarga bo‘lgan ehtiyojini hududlar bo‘yicha o‘rganish va tahlil natijalariga ko‘ra pedagogika yo‘nalishiga ixtisoslashtirilgan oliy ta’lim muassasalariga maqsadli qabul kvotalari bo‘yicha takliflar tayyorlash;

respublika hududlarida 50, 70, 100, 120 va 150 o‘ringa mo‘ljallangan davlat va nodavlat maktabgacha ta’lim tashkilotlarini qo‘shimcha barpo etish orqali bolalarni maktabgacha ta’lim bilan bosqichma-bosqich to‘liq qamrab olish, bolalarga maktabgacha ta’lim-tarbiya berishning muqobil turlarini amaliyotga joriy etishga qaratilgan kompleks dasturni ishlab chiqish va tasdiqlash.

7. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi bir hafta muddatda belgilangan tartibda O‘zbekiston Respublikasi Maktabgacha ta’lim vazirligi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida va O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi faoliyatini

takomillashtirish to‘g‘risida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarorlari loyihasini kiritsin.

8. O‘zbekiston Respublikasi Xalq ta’limi vazirligi Maktabgacha ta’lim vazirligi, Adliya vazirligi hamda boshqa manfaatdor vazirliklar va idoralar bilan birgalikda ikki oy muddatda qonun hujjatlariga ushbu Farmondan kelib chiqadigan o‘zgartish va qo‘shimchalar to‘g‘risida O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasiga takliflar kiritsin.

9. Ushbu Farmonning ijrosini nazorat qilish O‘zbekiston Respublikasining Bosh vaziri A.N. Aripov, O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining Davlat maslahatchisi A.N. Yunusxodjayev va Xalq ta’limi vaziri U.I. Inoyatov zimmasiga yuklansin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. O‘zbekiston Respublikasining “Ta’lim to‘g‘risida”gi Qonuni. T., 2020 y.

2. O‘zbekison Respublikasining “Maktabgacha ta’lim va tarbiya to’g’risida”gi Qonun. T.,2019 y.

3.O’zbekiston Respublikasi Prezidentining “Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to’g’risida”gi PQ-2909-conli qarori. 2017 yil, 20 aprel

4.Kohlberg, Lawrence (1973). «The Claim to Moral Adequacy of a Highest Stage of Moral Judgment». Journal of Philosophy (The Journal of Philosophy, Vol. 70, No. 18) 70 (18): 630—646. doi:10.2307/2025030. JSTOR 2025030.

5. Comparative Education. Sohail Naqvi. Journal-srpnember № 6. 2012year/ page 55/56

6. Курбонова У.У. Модулные технологии современный способ получения высшего образования // Academy. № 11 (50), 2019. С.38-40.

7. Курбанова У.У. Особенности эстетической културы и воспитания студентов в профессиональной подготовке.